

TESAM Akademi Dergisi

Journal of TESAM Academy

ISSN 2148-2462 / E-ISSN 2458-9217

Bir Güvenlik Stratejisi Olarak Koalisyonlar: Birinci Körfez Savaşı

*An Example for Coalitions as A Security Strategy
Mechanism: Operation Desert Storm*

Öz

Üzerinden 30 yıldan fazla zaman geçmiş olmasına karşın, ABD'nin Ortadoğu'ya ilk resmi müdahalesi olarak tanımlanan Birinci Körfez Savaşı, ya da ABD Savunma Bakanlığı tanımlaması ile "Desert Storm/Desert Shield" sınır ötesi müdahalelerde koalisyon kurmanın ilk büyük örneği olarak tanımlanabilir. I. ve II. Dünya Savaşları sonrasında süper güçlerden birinin çözülme sürecinde olduğu, diğerinin de bölgesel ve küresel çıkarlarının doğrudan etkilendiği bir dönemde ABD'nin "en geniş koalisyonu" kurma çabaları başarılı olmuş mudur? Soğuk Savaş sonrası bir ilk niteliğindeki bu denli geniş bir koalisyon, daha sonra ABD'nin Ortadoğu, Afganistan, hatta Afrika'da yürüteceği bazı operasyonlar açısından askeri kabiliyet değerlendirmesi, riskin dağıtılması, maliyetlerin paylaşılması, bölgede yeni üsler kurma gibi konularda örnek teşkil etmiş; NATO şemsiyesi dışında operasyon yürütebilme, başka ülkelerin toprak bütünlüğü ve yönetimlerine müdahalede BM çatısının kullanımı, sınırlar ve yaptırımlar açısından içtihat oluşturma ve uluslararası dengelerde yeni arayışların da yolunu açmıştır. Bu makale, Başkan George H.W. Bush ve kabinesinin "koalisyon" ve "kolektif güvenlik" tercihlerinin dünya siyasetine ve güvenlik politikalarına etkisini araştırmaktadır. Körfez Koalisyonuna katılanlar arasında hangi ülkelerin nasıl değişimleri tetiklediği, kimin ne kadar kârlı çıktığı ya da bölgeyle hiç alakası olmadığı halde neden koalisyona katılmayı kabul ettiği sorularına yanıt aranmaya çalışılmıştır.

İsmail Burak KÜNTAY

Prof. Dr.
Beykoz Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve
Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı.
burakkuntay@beykoz.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1502-0111

Ahu ÖZYURT

Dr.
ahuozyurt@gmail.com
ORCID: 0009-0008-9943-7312

Cilt / Issue: 11(1) 109-135
Geliş Tarihi: 07.03.2023
Kabul Tarihi: 05.07.2023

Aft: Küntay, İ. B. ve Özyurt,
A. (2024). Bir güvenlik stratejisi
olarak koalisyonlar: Birinci Körfez
Savaşı. *Tesam Akademi Dergisi*, 11(1),
109-135. <http://dx.doi.org/10.30626/tesamakademi.1429404>.

Anahtar Kelimeler: George H.W. Bush, Askeri ittifak, Körfez Savaşı, Saddam Hüseyin, Irak.

Abstract

Despite the fact that more than three decades have passed since the “Desert Storm/Desert Shield”, which is the US’ first actual military intervention in the Middle East, the US’ ability to form grand military and security coalitions and sustain their success is still a unique example. While one superpower was in remission and the US’ interest in the region were in limbo, have the efforts to build “The biggest military and political coalition since WWII” been successful? This article aims to look at the consequences of President George H. W. Bush and his cabinet’s decisions and priorities while building a coalition and collective defense systems against Saddam Hussein. Among the participants of the Gulf Coalition, answers were sought to the questions of which countries triggered the changes, how they benefited, or why they agreed to join the coalition even though they had nothing to do with the region in the first place. The main purpose is to compare the reflections of the largest coalition formed by the USA after the Cold War on the security preferences of the participating country versus the US. The article first looks at the formation and expansion processes of the coalition from a theoretical perspective, and then focuses on evaluating the results and the differences between those who participated or did not participate and their reasoning while some of them were not even party to the conflict in the first place.

Keywords: George H. W. Bush, Military Coalition, Desert Storm, Saddam Hussein, Iraq.

Extended Abstract

Despite the fact that more than three decades have passed since the “Desert Storm/Desert Shield”, which is the US’ first actual military intervention in the Middle East, the US’ ability to form grand military and security coalitions and sustaining their success is still a unique example. This article aims to look at the consequences of President George H. W. Bush and his cabinet’s decisions and priorities while building a coalition and collective defense systems against Saddam Hussein. Among the participants of the Gulf Coalition, answers were sought to the questions of which countries triggered the changes, how they benefited, or why they agreed to join the coalition even though they had nothing to do with the region in the first place.

In this article, the steps taken by the USA to force the Iraqi administration to withdraw from Kuwait and the active military operation it carried out afterwards were tried to be evaluated in terms of security theories. The main purpose is to compare the Desert Storm/Desert Shield Coalition on the security preferences of the participating countries and the country that created the coalition.

The article first looks at the formation and expansion processes of the coalition from a theoretical perspective, and then focuses on evaluating the results and the differences between those who participated or did not participate and their long-term effects. In the study, mainly US sources, open sources of the period, biographies written by US decision makers, and articles and books by experts of the period were used as references.

Such a broad coalition, which was a first after the Cold War, set an example for issues such as military capability assessment, risk distribution, cost sharing, establishing new bases in the region, in terms of some operations that the USA would later carry out in the Middle East, Afghanistan and even Africa, and NATO The ability to carry out operations outside its umbrella, the use of the UN umbrella in intervening in the territorial integrity and administration of other countries, has paved the way for creating jurisprudence in terms of borders and sanctions and for new searches in international balances.

With Operation Desert Storm, The USA had not intended to change the political balance in the region. It even aimed to push Saddam Hussein, who posed a potential risk to the main players in the region, to a certain line, and accepted from the beginning that the impact of the operation would be limited. The US Administrations main goal at that time was to keep focusing on the new European security architecture. Yet, what it did in the Middle East had long term consequences.

The main foreign policy priority of the US administration during the Reagan and Bush presidencies was to end the Cold War without a hot conflict and not to divert from the post-Cold War negotiations . While it was not possible for the US administration to foresee that Iraqi leader Saddam Hussein would take such a risk, despite such a historical success, and as Baker noted, it is seen that they received the suggestion in their telephone conversation with their allies in the region that Saddam Hussein could not invade Kuwait.

The US administration actively used the UN Security Council to deter and to discourage Saddam Husein to further advance. It is noteworthy to say that the UN and the US, with some help from the Soviet Union used participatory peacemaking efforts, mediation and even TV and public diplomacy to stop the war from happening. At the same time, Washington forced a remarkable and wide military coalition to intervene in Kuwait and push Iraqi forces to its territories. George H.W. Bush Administration had never envisioned nor felt the need to overthrow Saddam Hussein because it would have created a bigger chaos in that

specific time. Yet, it would be the beginning of policy changes towards the Middle East as Condoleeza Rice would elaborate in her landmark article. Operation Desert Storm/Desert Shield also accelerated the Israeli-Palestinian peace talks and paved the way for the Oslo negotiations which laid the ground work for the historic handshake by Arafat, Rabin and Peres while bringining critical actors like Hafez Assad of Syria to the world stage. To this day, some of the negotiated outcomes of that era remain relevant to the parties.

The most important ideological outcome of Operation Desert Storm was the beginning of preparations within the US administration and in Iraq to create a game plan against Saddam and similar regimes. Technocrats such as Condoleeza Rice, Dick Cheney, and Douglas Feith, as well as neo-con ideologists such as Paul Wolfowitz and Donald Rumsfeld, saw that the current system in the Middle East was unsustainable and began to lay the groundwork for the search for a new system.

Giriş

Türkiye'nin ve yakın çevresinin dış politikasından ekonomik büyümesine kadar pek çok karara etki eden gelişmelerin çıkış noktası 1990-91 Irak Krizi ve Birinci Körfez Savaşı olarak değerlendirilebilir. Saddam Hüseyin yönetiminin, İran'la yürüttüğü savaşın ardından güneyindeki petrol zengini komşusu Kuveyt'i hedef alması, işgal etmesi ve sonrasında ABD'nin önderliğinde kurulan koalisyon tarafından Kuveyt'ten çıkarılması Türkiye'nin güvenlik politikalarında karar alma ve uygulama şeklinde önemli değişikliklerin kapısını açmıştır.

Irak'ın Kuveyt'i işgali ve sonrasında ABD'nin bölgeye müdahale süreci güvenlik teorisi açısından; güç geçişi, caydırma ve cezalandırma, dengeleme ve peşine takılma gibi prensipler ışığında incelenebilir. Ancak bu makalenin de konusu olan Soğuk Savaş'ın son dönemine denk gelmesi açısından ABD yönetiminin ilk kez denediği "kolektif güvenlik ve koalisyon (ittifak) oluşturma teorisi" 1990'lardan sonra büyük ölçüde uluslararası ilişkiler ve hukuka da etki etmiş bir yaklaşımdır.

Bu makalede, ABD'nin Irak yönetimini Kuveyt'ten çekilmeye zorlamak için attığı adımlar ve sonrasında yürüttüğü aktif askeri operasyonun güvenlik teorileri açısından değerlendirilmesine çalışılmıştır. Ana amaç, ABD'nin Soğuk Savaş sonrası oluşturduğu en geniş koalisyonun, katılan ve koalisyonu yaratan ülkenin güvenlik tercihlerine yansımalarını kıyaslamaktır. Makalede, önce teorik açıdan koalisyonun oluşum ve genişleme süreçlerine bakılmış, ardından da sonuçlar ve katılan ya da katılmayanlar arasında oluşan farklılıkları, uzun soluklu etkilerini değerlendirmeye odaklanılmıştır. Çalışmada, ağırlıklı olarak ABD kaynakları, dönemin açık kaynakları, ABD'li karar alıcıların yazdığı biyografiler ve dönemin uzmanlarının makale ve kitapları kaynak olarak kullanılmıştır.

İlk bölümde ittifaklar ve koalisyonlara teorik yaklaşımlar değerlendirilmiş, ikinci kısımda ABD'nin kendi başına yapabileceği kısa süreli bir harekâta neden ittifak kurma tercihini kullandığı, koalisyonun oluşum süreci yorumlanmıştır. İttifak çeşitleri ya da ittifaka katılım tercihlerinin sıralandığı üçüncü kısım ile birlikte koalisyonun hukuki meşruiyetini oluşturan BM kararları sıralanmıştır. Harekât için diplomatik ve siyasi zeminin hazırlanmasının ardından "askeri ve sert gücün" oluşumu ve güç dağılımı dördüncü kısımda yer almaktadır. Harekât ve koalisyonun, katılan ve katılmayan ülkeler üzerindeki etkileri ve koalisyonun uzun vadeli sonuçları da makalenin son bölümünü oluşturmuştur.

Soğuk Savaş sonrası bir ilk niteliğindeki bu denli geniş bir koalisyon, daha sonra ABD'nin Ortadoğu, Afganistan, hatta Afrika'da yürüteceği bazı operasyonlar açısından askeri kabiliyet değerlendirmesi, riskin dağıtılması, maliyetlerin paylaşılması, bölgede yeni üsler kurma gibi konularda örnek teşkil etmiş, NATO şemsiyesi dışında operasyon yürütebilme, başka ülkelerin toprak bütünlüğü ve yönetimlerine müdahalede BM çatısının kullanımı, sınırlar ve yaptırımlar açısından içtihat oluşturmanın ve uluslararası dengelerde yeni arayışların da yolunu açmıştır.

Koalisyonun altı aya ulaşan oluşum sürecini daha iyi anlayabilmek için Irak'ın Kuveyt'i işgaline giden nedenleri de ortaya koymak gerekmektedir. Irak'ın 2 Ağustos 1990'da Kuveyt'i işgali ile başlayan Birinci Körfez Savaşı süreci, pek çok açıdan klasik sayılabilecek bir güvenlik teorisi incelemesidir. 1970'lerden başlayan ekonomik büyüme ve silahlanma, İran Devrimi sonrası Irak'ın kendisini de tehdit altında hissetmesi ve Batı'yla ilişkilerini sıkılaştırması, silah ve askeri teknolojiye harcadığı petrol gelirleri ile komşusu ile savaş noktasına gelmesi, sekiz yıllık bir İran-İrak Savaşı'nın iki ülkeyi de ekonomik ve sosyal olarak çökertmesi dönemin Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'de bölgedeki liderlik konumunu kendince tahkim etme ihtiyacı yaratmıştır (Allen, Berry ve Polmar, 1991). Saddam Hüseyin aynı zamanda en büyük müttefiki olan Sovyetler Birliği'nin (Al-Khalil, 1990) de artık bölgede etkili olmadığını gören bir lider konumundadır. Ortadoğu'daki Baas partileri Soğuk Savaş sonrası sürece hazırlanırken, Saddam Hüseyin uzunca bir süre Batı ile olan ilişkilerini sıcak tutmuştur. Ama İran'la savaşın ekonomik etkilerini ortadan kaldırabilmek ve olası iç karışıklıkları kontrol altında tutabilmek için ekonomik desteğe ihtiyaç duymuş ve Körfez'deki diğer komşuları ile kaynak görüşmeleri yapmaya başlamıştır. Suudi Arabistan ve Kuveyt, Saddam'ın ilk başvurduğu komşuları ve kaynak arayış noktaları olmuştur (Allen ve ark., 1991).

Irak'ın Kuveyt'i işgal sürecinde sadece ekonomik kaygılar değil aynı zamanda Saddam Hüseyin perspektifinden tarihsel bazı gerekçeler de yer almaktadır. Saddam Hüseyin, Kuveyt'in yapay bir devlet olduğu, topraklarının aslında Irak'ın parçası olduğu iddiasını dönem dönem özellikle OPEC toplantılarında dile getirmiş, akademik çevrelerde de konu hareket sonrasında tartışılmıştır (Abidi, 1991). Yine aynı bakış açısı ile Saddam Hüseyin, Suudi Arabistan'ın ABD'nin bölgedeki en kuvvetli müttefiki olduğunu görmektedir ama Kuveyt için Batı'nın bir adım atmaya istekli olmayacağını düşünmektedir. Irak Devlet Başkanı aynı zamanda ABD'nin Vietnam Savaşı sonrası, vatandaşlarını riske

atabilecek büyük bir savaşa eninde sonunda girmeyeceğini ve ABD'nin demokratik "denge ve denetleme mekanizmaları" olan Kongre'nin savaş kararını onaylamayacağını hesaplamıştır. Saddam Hüseyin, ABD kamuoyunun Ortadoğu'ya bakışında çatışmadan uzak durmanın ağır basacağı, böylelikle Kongre'nin Başkan Bush'a savaş yetkisi vermeyeceği ön kabulü ile hareket etmiştir.

Burada Irak Lideri'nin ABD'nin Bağdat'taki diplomatları ile yaptığı temaslardaki "belirsizliğin" etkisi olduğu iddiaları da dikkate alınacak seviyededir. Ama belirtmek gerekir ki, Washington yönetimi için SSCB içindeki karışıklıklar, Doğu Blok'undaki çözülme süreci ve Soğuk Savaş'ın nükleer cephaneliğin kimin elinde kalacağı endişesi daha acil bir meseledir. ABD, Sovyetleri ürkütmemek ve bölgedeki mevcut dengeleri daha da sarsmamak için zamana yayılan geniş bir koalisyonla hareket etmek ve Irak'ı son noktada bile askeri müdahaleden caydırmayı önceliklendirmiştir.

Teori Penceresinden Birinci Körfez Koalisyonu

ABD merkezli askeri ve siyasi koalisyon Irak'a karşı önce caydırma, sonra cezalandırma ve yeniden caydırma teorisini kullanmıştır. Bu aşamalar ileriki satırlarda daha da detaylandırılacaktır. Ancak konuya giriş yapmak gerekirse Irak'ı caydırmak için bir nihai tarih ile müzakere yürütülmüş, çekilmesi için bir tarih verilmiş ve bu süreçte yoğun bir askeri mobilizasyon ile Kanada'dan, Afgan mücahidlerine, Senegal'den Honduras'a hatta Japonya'ya uzanan geniş bir coğrafyada 35 ülkeli bir koalisyon meydana getirilmiştir. Bu koalisyonun, İkinci Dünya Savaşı sonrasında bir araya gelen en büyük askeri güç olduğu belirtilmektedir. Nitekim oğul Bush, 11 Eylül Saldırıları'ndan sonra bile bu büyüklükte bir koalisyon oluşturmamıştır. Bu yapının bu denli kısa sürede bir araya getirilmesi için Kuveyt ve Suudi Arabistan toplam 32 milyar dolar harcamıştır (Allen ve ark., 1991).

Burada varılan uzlaşıda, Rifat Öncel'in Savunma ve Uluslararası Güvenlik başlıklı SETA makalesinde de belirttiği gibi "tek bir devletin korunmasından ziyade sistemin korunması önemlidir." (Öncel, 2021). Bunu yaparken kullanılan kolektif güvenlik yaklaşımında da sistem içinde anlaşılan "prensipleri ihlal ederek agresif davranışlara giren devletlere karşı koalisyon şeklinde yanıt verilmesi sistemi" korunmuştur. Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesinden sonra da koalisyon ana oyuncularını ile güvenliği korumayı sürdürmüş, Kuzey'de özellikle Türkiye'yi çok ilgilendiren, Operation Provide Comfort (Çekiç Güç) operasyonu da hem caydırıcılık hem de kolektif güvenlik prensipleri ile çalışmıştır (Prados, 1999).

Güvenlik ikilemi, Robert Jervis'e göre bir devletin güvenliğini arttırmak için girdiği çabanın diğer ülkelerin güvenliğini azaltıcı sonuçlar üretmesi olarak tanımlanmaktadır (Jervis, 1978). Bir devlet saldırgan bir niyet taşımaya bile güvenliğini sağlamak için silahlanmasını arttırdıkça, uluslararası ilişkilerdeki belirsizlikler nedeniyle diğer devletler tarafından bir tehdit olarak algılanmaya başlar. Buna çevresindeki ülkelerin asimetrik zenginleşmesi ya da belli ölçüde kuvvetlenmesi de eklenirse ülkeyi yönetenlerin aldıkları kararlarda risk artacaktır (Öncel, 2021). Saddam Hüseyin yönetiminin başlarda çevresine saldırgan niyetler taşımadığını düşünsek bile ekonomik kaygılar, iç karışıklıklar, uzun süren İran-İrak Savaşı'nın yarattığı sosyal gerginlikler silahlanmasını arttırmaya devam ettiğini göstermiştir. Nitekim nükleer kapasite geliştirme isteğini de petrol geliri olan bir ülke olarak sadece ekonomik kaygılara bağlamak mümkün değildir. Irak, İran'ın da İsrail'in de nükleer kapasite geliştirdiğinden haberdardır ve bu ülkelerle çatışmak yerine gücü eşitlemek ve Körfez ülkelerine göre daha güçlü bir lige çıkmayı da hedeflemektedir.

ABD yönetimi Sovyetler Birliği'nin çözülme sürecini önceliklendirerek, Irak'a olan müdahalesinde riski ve maliyeti paylaşmayı, koalisyonu olabildiğince geniş ve operasyonu da olabildiğince kısıtlı tutmayı tercih etmiş ve bunda kısmen başarılı da olmuştur. ABD yönetimi ve o dönem Türkiye'nin de içinde yer aldığı uluslararası koalisyon, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyini de aktif olarak kullanmayı başarmış, bunu yaparken de Sovyetler Birliği'ni kısmen yanına alabilmiş ya da en azından veto kartını kullanmasını engelleyebilmiştir.

Saddam Hüseyin cephesinde ise Soğuk Savaş'ın bitişinden kaynaklı başka kaygılar görülmektedir. Özdal ve Karaca'nın da kaydettiği üzere *"Bu dönemde Romanya'da Nikolai Çavuşesku'nun kanlı bir şekilde devrilmesi Saddam Hüseyin'in korkularını arttırmıştır."* (Özdal ve Karaca, 2020). Kendisi aynı sonu yaşamamak için dış hedef belirleme, böylece iç muhalefetin tepkilerini bastırma stratejisini seçmiştir. (Karsh, 1996). Kuveyt'in işgaline giden süreçte Irak'ın küçümsediği gerçek, realist dış siyaset uygulayan ABD'nin ve bölge ülkelerinin kurmak konusunda hızlı davranacağı bir "kolektif güvenlik" anlayışı ve koalisyon ya da ittifaktır.

Koalisyon, bir NATO ülkesi olmasına rağmen Türkiye'nin ABD ile ilişkilerinin önce iyi, sonra oldukça kötüleşmesine yol açacak bir dizi olayı beraberinde getirmiş ama Körfez ülkelerinin birbirleriyle ilişkilerinde yeni bir kuşağın önünü açmıştır. Pakistan, Kuveyt, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri yepyeni bir güvenlik mimarisinin içine ilk adımı atmışlar ve Hafız Esad'ın Suriye'si bile bu operasyona asker

desteği vermiştir. Koalisyonun işleyip işlemediğini aldığı sonuca göre değil, 30 sene sonraki etkilerine göre tanımlamak daha akılcı olacaktır.

İttifak Kurma İhtiyacının Arkasındaki Nedenler

Reagan ve Bush dönemi başkanlıklarında ABD yönetiminin temel dış politika önceliği Soğuk Savaş'ı sıcak çatışmasız bir biçimde sona erdirebilmektir. Washington'ın Reagan döneminde başlayan Sovyetler Birliği sonrası dünyayı şekillendirme mesaisi George H. W. Bush döneminde daha da derinleşerek devam etmiştir. İki ülke arasındaki teknik görüşmelerin özellikle Bush döneminin Dışişleri Bakanı James Baker ve Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Edvard Şevardnadze arasında yürütüldüğü görülmektedir. Baker'ın anılarında da yer aldığı şekilde Avrupa'da geçen sert pazarlıkların ardından İki Almanya'nın resmen birleşmesini kayda geçiren 12 Eylül 1990 tarihli anlaşma, Irak'ın Kuveyt'i Ağustos ayındaki işgali gölgesinde imzalanmıştır (Baker ve Glasser, 2020).

ABD yönetiminin bu denli tarihi bir başarının içindeyken Irak lideri Saddam Hüseyin'in böyle bir risk almasını öngörmesi mümkün olmadığı gibi Baker'ın da kaydettiği üzere bölgedeki müttefikleri ile yaptıkları telefon trafiğinde Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgal edemeyeceği telkinini aldıkları görülmektedir. ABD tarafı bu süreçte Sovyetler Birliği'nin o dönemki güçlü isimlerinden Saddam'ı durdurmaları için devreye girmelerini de istemiş, "Bundan bir şey çıkmaz" yanıtı alarak Irak'ın tavrını küçümsemişlerdir. Bir yandan da Sovyetler Birliği'nden Irak'ın elindeki silahların yapısı, yaşı gibi teknik bilgileri almayı başarmışlardır (Baker ve Glasser, 2020).

Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgal etmesi dünya petrol rezervlerinin %20'sinin kontrolünü ele geçirmesi demektir. ABD'nin esas kaygısı Saddam'ın askeri ve insani kapasitesini tam olarak bilememekten kaynaklanmıştır. Eğer Saddam Hüseyin ve askerleri Suudi Arabistan'a doğru devam etme cüretini gösterirse, dünya ham petrolünün yarısını yönetmeye cüret edebilecektir. Belgelerden ve Baker'ın anlatılarından açık olan nokta aslında ABD'nin de ne yapacağını tam olarak bilmediğidir. Washington'ın temel kaygısının ekonominin motoru olan petrol fiyatlarının seyri olduğu anlaşılmaktadır (Üşümezsoy ve Şen, 2003). Yönetimdeki Baker, Cheney ve Başkan George H.W. Bush gibi isimler Teksas petrol endüstrisinin yakından tanıdığı isimlerdir. Bunun da ötesinde Reagan yönetimi ile başlayan ABD iç ekonomisini düzeltme yolunda alınan mesafenin hasara uğramaması kurmayların esas kaygısıdır. Sadece bu nedenle bile Irak'a askeri müdahale için Kongre'nin de onayı istenmiştir.

ABD yönetimini o dönemde ittifaklar kurmaya iten neden, hem ABD Kongresi'nden alınan kolay olmadığı "War Powers" yani yasama onaylı savaş açma yetkisi hem de İkinci Dünya Savaşı sonrası girdiği müdahalelerde yaşadıklarıdır. ABD askeri tarihinde, Kore Savaşı bir başarı (ittifakla yapıldığı için) ama Vietnam Savaşı (tek başına hareket ettiği için) çok büyük bir başarısızlıktır. ABD yönetimleri seçimlere "ülkeye cenaze getirmeme" sözü ile gitmektedirler ve ülke dışındaki askeri varlık da büyük ölçüde NATO şemsiyesi altında kolektif bir savunma prensibine bağlıdır. ABD'nin doğrudan tehdit edilmedikçe tek başına müdahalede bulunmaması yaklaşımı 1960 ve 1970'lerden kalan, İran rehine krizi, Lübnan'daki Deniz Piyadeleri Üssüne saldırı gibi bazı travmatik gelişmelerin de sonucu sayılmalıdır.

Irak politikasının kilit isimlerinden Peter W. Galbraith'e göre ABD, Irak'a hiçbir zaman hedef olabileceği işaretini vermemiştir (Galbraith, 2006).

"İran'ı işgal ettiğinde Carter yönetimi BM'den işgali sonlandırması için karar çıkartmadı. Reagan yönetimi savaş boyunca istihbarat ve başka somut destekler verdi. 1983 yılında Reagan yönetimi yüz milyonlarca dolar destek verir vermez, İran askerleri üzerinde hardal gazı kullanmaktan çekinmedi. 1987'de USS Stark gemisine saldırdığında ABD, İran'ı suçladı. 1988'de Kürtlere karşı kimyasal silah kullandığında Reagan yönetimi Kongre'den yaptırım kararı çıkmasını canhıraş şekilde engelledi. Bir yıl sonra Bush yönetimi hala Irak'a mali destek veriyordu. Kuveyt'i işgale haftalar kala bile ABD Kongresi'nin yaptırım kararını Beyaz Saray durdurmuştu."

Bu şartlar altında Saddam Hüseyin'in Kuveyt'e yapacağı bir müdahale, kesin işgal olmasa bile karşılıksız kalabileceği ya da en fazla yaptırım göreceği ihtimaline açık kapı bırakmıştır. Bu arada Almanya'nın birleşme ve Soğuk Savaş'ın nihayetlenme işaretleri, ABD'nin askeri varlığını belli noktalarda sabitleme gereği yaratmıştır. Kuveyt'in işgali ihtimaline karşın bile ABD'nin Panama'da, Orta Avrupa'da tutması gereken gücü azaltması mümkün değildir. Dolayısıyla, ABD müdahale için gücü ve riski paylaşmak zorunda kalmıştır. Temmuz 1990 ortalarından Ağustos başına kadar geçen süre kısmen müzakere, ateşkes, arabuluculuk ile cereyan etmiş ama bu arada Saddam Hüseyin Kuveyt sınırındaki askeri kapasitesini 100.000 askere çıkarmıştır. Bu güç yığılması karşısında ABD'nin içeride de dışarıda da ittifaklar ya da askeri koalisyon kurması kaçınılmaz hale gelmiştir.

İttifak Çeşitleri

Güvenlik araştırmaları ve uluslararası ilişkilerin temel konularından biri olan ittifaklar ya da güvenlik koalisyonları, antik Yunan'dan beri devletlerin kullandığı bir mekanizmadır. Pelepones Deniz Savaşları'ndan bu yana ülkelerin ve güçlerin yanyana gelme nedenleri araştırılırken, referans olarak Stephen Walt'un yazdıkları alınmaktadır. Walt'a göre, ülkeler ya da devletler, yükselen bir tehdide karşın daha önce hiçbir ortaklıkları olmayan ülkelerle bile yanyana gelebilmekte, agresif tarafın yanına geçmektense karşısında yer almaktadırlar. Ama her devletin ittifakta yer alma şekli de birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Başlıca ittifakta yer alma çeşitleri şöyle sıralanabilir (Walt, 1987, s.1-2):

Sorumluluktan Kaçma / Buck-passing: Çok kutuplu sistemlerde sorumluluktan kaçarak, güvenlik tehditlerine karşı yeterince sorumluluk almamak.

Prangalanma / Chain-gang: Güç asimetrisinin olduğu ittifaklarda özellikle küçük devletlerde görülen şekilde kendi çıkarlarına olmayacak bazı ittifakların içinde kalmak.

Katara Katılma / Bandwagoning: İttifakın dışında kalmanın maliyetinin, içeride olmaktan fazla olduğunu hesaplayıp, sürece dahil olmak.

Dengeleme / Balancing: Potansiyel bir saldırgana karşı güçlerini birleştirmek suretiyle aradaki güç asimetrisini kapatmak.

ABD yönetimini birinci Körfez Savaşı'na yani Irak'a müdahaleye yönlendiren şartlar ve uygulanan yöntemlere bakıldığında kurulan koalisyon, BM'den karar çıkarma, müdahalenin kapsamını ve ölçeğini belirlemek açasından bir "kolektif savunma" koalisyonu olduğunu söylemek daha doğru olacaktır. Arnold Wolfers'in "Collective Defense vs Collective Security" (Ubelejit, 2014) başlıklı makalesine göre Saddam Hüseyin yönetimini Kuveyt'ten çekilmeye zorlamak amacıyla oluşturulan geniş koalisyon *saldırı değil, caydırıcılık unsuru* taşımaktadır. Belirli ve üzerinde uzlaşılmış bir tehdide karşı hazırlanmıştır. Bu nedenle Kolektif Savunma tanımı altına girmesi daha doğrudur.

BM Yasal Zemini ile Körfez Koalisyonu'nun Oluşumu

Ağustos 1990'da Irak'ın Kuveyt'i işgalinin ardından ABD ve uluslararası camia uzun soluklu bir ittifak oluşturma arayışına girmiştir. Burada BM'den gerekli hukuki kararları çıkarmak, farklı ülkelerin vatandaşlarını ikna etmek, askeri hazırlıkları tamamlamak ve savaşmadan çözüme bir fırsat daha vermek gibi süreçler yürütüldüğünü görmek mümkündür.

Ağustos -Aralık 1990 tarihleri arasında ABD yönetimi BM'den 12 tane önemli karar çıkartmıştır. Bunlar kınama kararı ile başlayıp, ilaç ve çocuk gıdası dışındaki ürünlerin ticaretini durdurma, petrol boru hatlarını kapattırma, diplomatik personele ülkeyi terketme çağrısı yapma, gemileri aramak için deniz gücü kullanma, Kuveyt'in haklarını kayıt altına alma gibi geniş bir çerçeveye kadar uzanmaktadır. 29 Kasım 1990 tarihine gelindiğinde artık "çekil ya da savaşa hazır ol" mesajı da veren 678 sayılı BM Kararı 15 Ocak 1991'i bir nihai tarih olarak belirlemiş ve üye ülkelerin her türlü yolla (*by any means necessary*) Irak'ı Kuveyt'ten çıkarabilmesinin önünü açmıştır. BM kararlarının tarihi akışı da hem koalisyonun oluşumu hem de yıllar içinde BM'nin benzeri sınır ötesi müdahalelere vereceği tepkileri görmek açısından önemlidir. Güvenlik Konseyi oylamalarında dönemin Sovyetler Birliği'nin de kabul oyu vermesi dikkat çekicidir. Oylamalarda Yemen ve Küba dışında çekimser ya da red oyu kullanan olmamıştır.

- 2 Ağustos 1990: 660 Sayılı Karar, Irak'ın Kuveyt'i işgalinin kınanması kararı BM Güvenlik Konseyi'nden 14 (Kabul) - 0 (Red) şeklinde oybirliği ile çıkmıştır.
- 6 Ağustos 1990: 661 Sayılı Karar, İlaç ve insani malzemeler dışında Irak'la bütün ticareti durdurma (Küba ve Yemen Çekimser oy kullandı).
- 9 Ağustos 1990: 662 Sayılı Karar, Irak'ın Kuveyt'i ilhakını yok sayma (Oybirliği ile).
- 18 Ağustos 1990: 664 Sayılı Karar, Irak'taki diplomatik ve sivil personelin ülkeyi terketmesine izin verilmesi ve Kuveyt'teki diplomatik misyonları kapatmasının reddedilmesi talebi (Oybirliği ile).
- 25 Ağustos 1990: 665 Sayılı Karar, Kargo aramak da dahil olmak üzere ambargonun kontrolü için deniz gücü kullanımına izin verilmesi (Küba ve Yemen çekimser oy kullandı).
- 13 Eylül 1990: 666 Sayılı Karar, Uluslararası gruplarca insani amaçlarla dağıtılmak için Irak ve Kuveyt'e gıda yardımına izin verilmesi (Küba ve Yemen red oyu kullandı).
- 16 Eylül 1990: 667 Sayılı Karar, İşgal edilen Kuveyt topraklarındaki Fransız ve diğer diplomatik misyonlara ateş açılmasını kınama (Oybirliği ile).
- 24 Eylül 1990: 669 Sayılı Karar, Irak'a uygulanan ambargodan zarar

gören ülkelerin sıkıntılarını tespit etmek için Yaptırım Komitesi kurulması (Oybirliği ile).

- 25 Eylül 1990: 670 Sayılı Karar, Irak ve Kuveyt'ten insani yardım dışında uçuşların yasaklanması (Küba red oyu kullandı).
- 29 Ekim 1990: 674 Sayılı Karar, İşgalden kaynaklı insan hakları ihlalleri ve mali zararların ülkeler tarafından kayıt altına alınması talebi (Küba ve Yemen çekimser oy kullandı).
- 28 Kasım 1990: 677 Sayılı Karar, Kuveyt'ten kaçırılarak BM Genel Sekreteri'ne ulaştırılan, işgal öncesi ülkenin nüfus sayımı belgelerinin korunması (Oy birliği ile).
- 29 Kasım 1990: 678 Sayılı Karar, 15 Ocak 1991 tarihinden önce Kuveyt'ten çekilmemesi halinde üye ülkelerin Irak'a karşı 'her türlü yolu kullanması' izni. BMGK'de 12 Kabul, 2 Red (Küba ve Yemen), 1 Çekimser (Çin Halk Cumhuriyeti) oyla kabul edildi.

İttifakın Taşıyıcı Kolonları ve Askeri Hazırlık

ABD yönetimi, Saddam Hüseyin'e karşı bir koalisyon kurmaya hazırlandığında yanında gördüğü ilk müttefiki stratejik partneri ve tarihi ortaklığı da olan Birleşik Krallık'tır. Onu süratle Kanada takip etmiştir. Körfez ülkelerinden Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri en hızlı koalisyona katılanlar arasında yer almıştır. Türkiye de çarpıcı biçimde Yumurtalık petrol boru hattını kapatarak koalisyonun asli üyelerinden biri olacağını göstermiştir. Bu anlamda Türkiye'nin ittifaktaki durumu katara katılma/bandwagoning ile balancing/dengeleme arasında bulunmaktadır. Kıta Avrupa'sı ülkelerinin hem Soğuk Savaş konjonktüründeki değişiklik hem de Irak ile olan büyük ticari ilişkileri nedeniyle ittifakta çok da görünür olmadığı, sorumluluğu paylaşsalar da üst perdeden devreye girmedikleri görülmüştür. Bu anlamda Avrupa'nın tavrı klasik bir *Sorumluluktan Kaçma* örneği sayılabilir.

Arjantin gibi bir ülke bile dünyanın öbür ucundan 100 asker ve iki savaş gemisi göndermiş, Bangladeş Müslüman bir ülkeye karşı müdahale olmasına karşın askeri koalisyona 2.000 asker ile katılmış, Mısır ise daha da kuvvetli bir varlık ile 40.000 askerini Birleşik Arap Emirlikleri'ne koruma amaçlı konuşlandırmıştır. Afrika'dan Senegal ve Sierra Leone de koalisyona katkıda bulunmuş, belki de en çarpıcı askeri varlığı, Saddam Hüseyin'in komşusu ve Baas kardeşliğinin parçası olan Suriye 15.000 asker ile yapmıştır. ABD kaynaklarına göre Sovyetler Birliği de "askeri alan" dan geri kalmamak için 2 savaş gemisi ile Körfez'e gelmiştir (Allen

ve ark., 1991, s.96).

Koalisyonlar ülkeler için bir sonraki güç dengelerinin belirlendiği ve hizalanmaların olduğu yerlerdir. Soğuk Savaş'ın sonlarının yaklaştığı hissindeki pek çok eski Doğu Bloku ülkesi (Çekoslovakya gibi) Körfez Savaşı öncesi büyüyen ittifaka dikkatle yaklaşmış ama dışında da kalmamıştır. Özellikle Ortadoğu ülkelerinin pek çoğu Baas rejimlerinin Moskova ile olan bağlantılarında artık eski güçte olmayacaklarını gerçekçi bir şekilde fark etmiş ve Saddam Hüseyin'e karşı kurulan bu ilk koalisyona uluslararası meşruiyet de kazandığı için dahil olmayı tercih etmişlerdir.

Örneğin, Bangladeş, Sierra Leone gibi ülkelerin koalisyona katılımı "Prangalama" sayılabilir ama Suriye ve Mısır'ın katılımının "Katara Katılma" ya da "Dengeleme" olarak nitelendirilmesi daha doğru olacaktır. Çünkü belli ki Ortadoğu'daki bu iki büyük ülke, Irak'ın silahlanmasından rahatsız olmuş, güç dengesinin aleyhlerine bozulacağını görmüş, İran ile sekiz yıl savaşmayı ve Körfez'i tehdit etmeyi göze alan bir gücün bir noktada Arap coğrafyasının liderliği ya da toprak talepleri ile kendi egemenliklerini de tehdit edebileceğini düşünmüşlerdir. Her iki ülkenin en az Saddam kadar uzun süreli liderleri Hüsnü Mübarek ve Hafız Esad, uzun soluklu iktidarlarını Soğuk Savaş sürecinden Batı ve Sovyet bloğu arasında dikkatle yürüttükleri dengeye borçlu olmuşlardır. Mısır, İsrail ile vardığı barış süreci ile ABD'nin en çok askeri ve ekonomik yardım aldığı ülke olurken, Suriye kapalı rejimi ile Lübnan üzerinde etki edebilme gücüne sahip olmuştur. Saddam Hüseyin'in maceracı ve belki de o dönem için revizyonist sayılabilecek adımları iki ülke açısından da potansiyel tehdittir.

Thomas C. Schelling, Arms and Influence kitabında caydırıcılığı Soğuk Savaş sonrası dönem için yeniden tanımlarken kullandığı iki terime yoğunlaşmaktadır (Schelling, 2008, s. 37):

Coercion: Zorlamak/Dayatmak. Bir eylemi yapmaktan alıkoymak için güç kullanmak ya güç kullanma ihtimalini masada tutmak.

Compellence: Mecbur etmek. Sonuçlardan endişe ederek bazı eylemleri yapmak zorunda olmak. (Ya da yapmamanın maliyetini hesaplayarak bazı ittifaklara destek vermek)

Washington yönetiminin Saddam karşısında koalisyonu oluştururken ve uluslararası uzlaşma ararken verdiği mesaj "karşı gelmemenin maliyetinin uzun vadede daha yüksek olacağı" şeklindedir. ABD müttefiklerini

koalisyona girmeye mecbur etmemiş hatta askeri açıdan kalabalık ve bu denli çok uluslu bir gücü yönetmenin lojistik bir kabus ve sahada yenilgiye dönüşebileceği kaygılarını da yaşamıştır. Nitekim, James A. Baker, Türkiye ile yürüttüğü görüşmelerde Yumurtalık Boru Hattı'nın kapatılmasını açıkça söylemese de ima etmiş, Türkiye'nin Irak'tan petrol almaya ve uluslararası pazarlara satmaya devam etmesi halinde Akdeniz'deki ABD gemilerinin bu satışları engelleyebilme ihtimalini ve buna bağlı BMGK kararını masada tutmuştur (Oran, 1996, s. 42).

Nihayetinde Fransa gibi Irak'la köklü ticari ilişkileri olan bir ülke lejyonerlerden oluşan bir birliğini, Suudi Arabistan hem kara hem de hava kuvvetlerini, İtalya Tornado uçaklarını koalisyona dâhil etmiştir. Soğuk Savaş tecrübesi olan ve Irak'ın mühimmat ve silah stokunu en iyi bilen ülkelerden biri olan Çekoslovakya ise 170 kişilik bir kimyasal silahla mücadele timi ile sembolik ama çok önemli bir varlık göstermiştir. Soğuk Savaş silah stoku konusunda Çekoslovakya örneği daha sonra ABD'nin Kıta Avrupa'sındaki yeni ittifak şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

ABD yönetiminde ilk aylarda Saddam Hüseyin'i yaptırımlar kozu ile çekilmeye ikna etme fikri daha belirgindir. Baker ve Powell'dan oluşan ekip BM üzerinden müttefiklerle yürütmeyi ve geniş bir koalisyon oluşturmayı Başkan Bush'a sunduklarında temel amaç hem ülke içinde Vietnam sonrası bu boyutta bir çatışmaya girmenin yaratacağı alternatif maliyet hem de olası siyasi sonuçları dağıtabilmektir. Cheney'nin başı çektiği, Brent Scowcroft ve Margaret Thatcher'ın da Atlantik ötesinden destek verdiği "müdahaleciler" ise Saddam Hüseyin'in en kısa zamanda vurulması gerektiğini savunmaktadır. İttifakta ABD'den daha şahin taraflar bulunduğunu gösteren bir olay, Khannaqin isimli bir Irak gemisinin BM ambargosunu delerek Yemen'e doğru ilerlemesi ve ABD gemilerinden uyarı ateşi açılmasıdır. Bush'a telefon eden Thatcher'ın "O gemiyi vurun ya da batırın" dediği kayıtlarda yer almıştır (Baker ve Glasser, 2020). İngiltere yönetimi, Bush ekibini Irak konusunda fazla yumuşak ve ittifaklar konusunda da gereksiz detaycı bulmuştur. Ağustos-Aralık 1990 süreci, ABD'nin BM'de bir dizi Irak aleyhine kararlar aldırması, yaptırım kozunu oynaması ve yoğun diplomasi trafiği arasında ittifaklar örmesi ile geçmiştir. Saddam Hüseyin bu zamanı lehine kullanacağını hesaplamış, ittifakın kendi içindeki görüş ayrılıklarından da faydalanarak krizi buzdolabına koyabileceğini düşünmüştür.

Baba Bush Kabinesi'nde Ortadoğu Bakışı

ABD yönetiminde o dönemde görev alan Peter W. Galbraith'e göre de

Saddam'ın davranışının Washington'da da temelleri vardır. Galbraith, Bush yönetimindeki Irak taraftarı grubun İran-Irak Savaşı sonrası Saddam'ın halkının taleplerine yöneleceği yanılığısına düştüğünü kaydetmektedir. Galbraith'e göre, Irak'ın ABD ile ticaret yapacağı beklentisinde olanlar vardı. Ancak Saddam yönetiminin Batı ülkelerine 65 milyar dolar kredi, Sovyetlere milyarlarca dolar askeri ekipman ve Körfez ülkelerine de İran'a karşı kullanılmak üzere verilen 80 milyar dolara yakın borcu vardı. Kuveyt'in borcun tahsilatını istemesi de savaşın tetikleyicilerindendir (Galbraith, 2006).

ABD yönetiminde Saddam'ın bölgede önemli bir aktör olduğunu kabul edenler kadar, bölgenin değişmesi için Saddam Hüseyin gibi yöneticilerin resimden çıkması gerektiğini düşünenler de vardır. Nitekim, ABD'nin bölgeye yönelik politikasındaki değişiklik ise Irak'ın Kuveyt'i işgalinden çok önce başlamıştır. Bush yönetiminde Baker ve ekibi Soğuk Savaş ve Avrupa'nın geleceği üzerine çalışırken bu ekibe Stanford Üniversitesi'nden Sovyetolog Condoleeza Rice da katılmıştır. Rice, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'ne yönelik politikaların şekillenmesinde rol oynarken, 1989'da Paul Wolfowitz'in başını çektiği Pentagon ekibi Ortadoğu politikasının değiştirilmesi için planlamaya girişmiştir. Wolfowitz, 1970'lerde kendisinin başlattığı ve Suudi Arabistan'daki petrol alanlarının güvenliği konulu çalışmayı daha da genişletmeyi tercih ederek, Suudi petrollerinin başka bir hasım ülke tarafından (örn. Irak) ele geçirilmesini önlemek için 1989'dan itibaren çalışma başlattığı kaynaklara yansımıştır (Mann, 2004, s.469-470).

Yanıt bekleyen sorular, Irak'ın ve Saddam Hüseyin'in yapmak istediği, çökmekte olan Soğuk Savaş rejiminin boşluğundan faydalanma isteği midir? ABD'ye İran'dan ve hatta İsrail'den daha yakın bir müttefik olabileceğini gösterme güdüsü müdür? Modern devlet tanımları içinde yer alan toprak bütünlüğünün ihlali aslında bir blöf müdür? Yoksa Soğuk Savaş öncesi çizilmiş kısmi haritaların yeniden çizilmesi ihtiyacının ortaya vurumu mudur? Saddam'ın ilk harekattan sonra uzun süre daha iktidarda kalabilmesi, Kuveyt işgalinin belki de ABD'yi bölgeye çekme stratejisinin parçası olarak da yorumlanabilir. Bunun Saddam tarafından mı başlatıldığı yoksa ABD yönetiminin içindeki bir çekirdeğin bunu zaten yıllar içinde pişirip Saddam'ı bu tuzağa çekip çekmediği ise tartışılmaya muhtaçtır.

Buna yönelik işaretler çok belirgin olmasa da İkinci Körfez Savaşı'nın kurmay kadrosunun Saddam Hüseyin'i 1980'lerden beri yakın takipte tuttuğu bilgisi mevcuttur. James Mann'a göre, 1983'te Saddam'ı ziyaret

eden Donald Rumsfeld, Irak ve ABD arasında sağlıklı ilişkiler için adım atmıştır. Saddam Hüseyin'den iç ekonomik sıkıntıları çözme sözü ya da vaadi almıştır (Galbraith, 2006, s. 496).

George Friedman'a göre ise ABD stratejisi gerçekçi ekole daha yakındır:

“Amerika'nın işgalle ilgili görüşü basitti. Birincisi, bir ülkenin başka bir ülkeyi, özellikle de ABD'yle güvenlik anlaşması olan bir ülkeyi işgali kabul edilemezdi. İkincisi Irak'ın zaten bir kısmını kontrol ettiği dünya petrolünün daha büyük bir kısmını kontrol altına alması ve bölgede gücünü arttırması ABD çıkarlarına uygun değildir. Üçüncüsü, riski paylaşmak için uluslararası bir koalisyon gücü işgale karşı koymalıdır. Sonuncu olarak, bunların hiçbiri küresel dengeler ve ekonomik büyüme gibi temel konulara zarar vermemelidir. Çöl Fırtınası, uyumlu uluslararası sistemin başarılı bir yönetimi olan ABD dış politika uygulamasında sıra dışı bir hareket olarak görülmüştür.” (Friedman, 2017, s. 65).

İttifakın hazırlanma sürecinde Ortadoğu'da birebir ikna edilmesi gereken iki ülke olmuştur. İronik şekilde bunların her ikisi de Irak'ın Kuveyt'ten çıkmasına taraftar olmakla birlikte ABD'nin daha ileri gitmesi konusunda çekincelere sahiptirler.

İsrail: Saddam'ın bölgede oluşan koalisyonu bozup İsrail'i Irak içinde bir harekate çekebileceği kaygısı ile Başkan Bush İsrail Başbakanı Yitzhak Şamir'i Washington'a çağırılmış ve İsrail'in güvenliğinin garantisini vermiştir. Şamir de Irak'a yönelik herhangi bir emrivakiye girmeyeceğini belirtirken, olası bir saldırının kendisini “içeride” sıkıntıya sokacağını altını çizmiştir (Sununu, 2015, s. 585). İsrail'in o dönemki tavrı teknik olarak “buck-passing” olarak tanımlanabilir.

Suriye: Sovyetlerin güç kaybını ve ekonomik desteğinin azalacağını hisseden Hafız Esad çok hızlı bir biçimde ABD'nin yanında yer almış ama bunun için Bush yönetimi ile çok sert ve uzun pazarlıklar yürütmüştür. Yine John Sununu'nun kayda geçirdiği üzere Hafız Esad bu süreçten kârlı çıkarak, savaş sonrası oluşan diplomasi trafiğinde büyük pay almış ve dönemin Sovyet yönetiminin de desteği ile ABD'yi bir Arap-İsrail barış sürecinin başlangıcına ikna edebilmiştir. Hafız Esad “dengeleme” siyaseti ile gücünü arttırmış ve savaş sonrası pazarlıkta masada yer almıştır.

Saddam Hüseyin'i bir şekilde etkisiz hale getirmek konusunda ABD yönetiminde de koalisyondaki ülkelerde keskin bir fikir ayrılığı yoktur. Ancak bunu müttefiklerle ve özellikle de Sovyetlerle yapmak ya da her

durumda ve her fırsatta yapmak konusunda uygulama farklılığı ortaya çıkmıştır.

Nitekim ambargo süreçlerinde Sovyetler'in devreye girmesi, saldırı için saat işlemeye başladığında Bağdat'ta çalışan Sovyet vatandaşlarının Saddam'ın iyi niyet jesti ile ülkelerine gönderilmesi Saddam Hüseyin yönetiminin bu yaklaşım farkını görmesinden kaynaklanmıştır. Saddam Hüseyin, koalisyondaki isteksiz ya da ağırdan alan ülkelerin farkında olmuş ve bunu zaman zaman lehine de kullanmıştır.

Washington yönetiminin özellikle askeri kanadı ile sivil kanatları arasında fikir ve uygulama farklılıkları olduğu anlaşılmaktadır. Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgal kapasitesi konusunda ABD askeri kanadından Norman Schwarzkopf ve Colin Powell arasında bir görüş farklılığı olduğu belirgindir. Sivil kanattaki fikir ayrılıkları entelektüel düzeyde olmakla birlikte daha keskindir ve Michael Mann'ın kaydettiği üzere kabine içinde neredeyse 10 yıl sürecek bazı güvensizliklerin de tetikleyicisi olmuştur (Mann, 2004, ss. 499-500).

Powell, Cheney ve Wolfowitz arasındaki Körfez Savaşı tartışmaları yıllarca sürmüştür. Körfez Savaşı'nın mirası olan bu entelektüel bölünme ve Cheney/Wolfowitz bir tarafta Powell'in diğer tarafta olduğu güvensizlik tortusu, 10 yıl sonra oğul Bush göreve geldiğinde bile yerli yerinde duruyordu.

ABD yönetiminin o dönemde özellikle korktuğu konu ise kimyasal silah kullanıma ihtimali olmuştur. Saddam, kimyasal silah üretebilme kapasitesini İran ile savaştığı dönemde geliştirmiştir. İlk kimyasal saldırıyı 1983'te İran ordusuna karşı yürütmüş daha sonra içerideki muhalifler ve Kürt gruplar da kimyasal silahların hedefi olmuştur. Bu saldırıların içinde en korkuncu ve tarihe geçmiş olanı Halepçe'ye yapılan ve 500 kişinin hayatını kaybettiği saldırıdır. Irak, kimyasal silah alanına yatırım yapmaya karar verdiğinde Batı Almanya ve İspanya'dan teknik bilgi alabilmiş, 1989'da CIA Direktörü William Webster'ın ABD Kongresine verdiği bilgiye göre geliştirdiği bilgi kapasitesi ile dışa bağımlı olmadan kendi kimyasal silah stoku ve cephaneliğini oluşturabilir hale gelmiştir.

Körfez Savaşı öncesinde koalisyonun özellikle kimyasal silah kullanımı ve olası hava savunma sistemleri alanlarında yetkinlik üzerine de inşa edildiğini görmek mümkündür. Nitekim, Saddam Hüseyin'in kullandığı hava savunma sistemlerinin İngiliz, Fransız Çin, İtalyan, Sovyet ve İsveç yapımı olması ve Fransız Thompson CSF tarafından entegre edilmiş olması, Fransızların da isteksiz olsalar da koalisyona

girmelerini mecbur kılmıştır (Allen ve ark., 1991, s. 49). Bir anlamda Saddam'ın silah kapasitesini arttıran bilgi birikimi aynı zamanda onu ortadan kaldırmak için de devreye girmiştir. Savunma sistemlerinin yerleri, gücü, kapasitesi, kullanan insan kaynağı gibi bilgiler bu aşamada koalisyonda kritik önem taşımıştır.

Grafik 1

Körfez Savaşı Öncesi Ortadoğu'daki Askeri Güç

Birinci Körfez Savaşı Öncesi Bölgedeki Askeri Güç					
Ülke	Asker Sayısı	Tank Sayısı	Top	Savaş Uçağı	
Bahreyn	2.300	54	20		12
Mısır	310.000	2.425	1.260		485
İran	305.000	500	800		190
İrak	955.000	5.500	3.500		665
İsrail	104.000	4.290	1.400		565
Ürdün	74.000	1.130	195		100
Kuveyt	16.000	245	70		23
Lübnan	21.000	100	95		6
Katar	6.000	24	14		18
Suudi Arabistan	40.000	550	475		154
Suriye	300.000	4.050	2.150		460
Türkiye	528.500	3.725	2.190		485
Birleşik Arap Emirlikleri	40.000	130	175		45
* Ocak 1991 Verileri					
** Kaynak: USNI Military Database					

Grafik 2

Dönemin Asker Sayısında Güç Dağılımı

Dünyanın Asker Sayısı En Fazla Olan Dört Ordusu	
Sovyetler Birliği	4.400.000
Çin Halk Cumhuriyeti	3.000.000
A.B.D.	2.050.000
İrak*	1.500.000
* Ocak 1991 itibarıyla 1 Milyon Aktif 500 Bin Rezerv	
** Kaynak: USNI Military Data	

Soğuk Savaş'ın son dönemlerinde asker gücünün teknolojiye çok daha belirgin olduğu Körfez Savaşı işte bu rakamlar ve şartlar altında Körfez'e yapılan devasa yığınak ile şekillenmiştir. Öyle ki, bu denli gücü sahaya sürdükten sonra kullanılmamanın hiçbir yolu yoktur.

Yıllar sonra ABD Başkanı Donald Trump'un Savunma Bakanlığı görevini yapan James Mattis, Yarbay rütbesi ile Saddam Hüseyin'e karşı yapılan

ilk harekâta Deniz Piyadelerinin bulunduğu 1. Tabur 7. Deniz Piyade Alayı'nı yönetmektedir (U.S. Marine Corps, 2023).

Harekât kararı alındığı ve koalisyon oluşturulmaya başlandığında ABD ordusu, Sovyetlere karşı Avrupa'da konuşlandığı ve çoğunluğu Almanya'da bulunan askeri varlığından 122.000 asker ve sivili, 5.500 parça ağır ekipmanı Almanya'dan Suudi Arabistan'a yönlendirmiştir. Bir yıllık planlama ve en fazla 4 gemilik yük, bir haftalık planlama ve 115 gemi ile bölgeye intikal ettirilmiştir. Bu hazırlık sürecinde ABD Avrupa'da bulunan neredeyse bütün cephaneliğini, Sovyet tehdidi kalmadığı düşüncesi ile Ortadoğu'ya gönderebilmiştir.

Harekâtın ana merkezi ve aslında koalisyonun korumak istediği ülke Suudi Arabistan'dır ama ABD'nin bütün askeri gücü Suudi Krallığı'nın özellikle askeri yığınak konusundaki bazı şartlarını esnetmesini başta sağlayamamıştır. Özellikle yoğun askeri yığınak yapıldığı dönemde Kral Fahd'ın *"Yabancı askerlerin görünür olmaması"* şartı, ABD ordusunda yer alan kadın askerlerin çöl sıcağına rağmen koyu renkli ve uzun kollu bol kıyafetler giymesi, erkekleri üç adım geriden takip etmesi gibi kuralları ABD ordusunda sıkıntı yaratmıştır. Deniz piyadelerinin hangarlardan çıkmaması şartı üzerine Yarbay Mattis, özellikle askerin içindeki huzursuzluğu bastırmak için devreye girmiş ve siyasi karar beklemeden Suudi mevkidaşı Tümgeneral Salih Ali Aloha ile pazarlığa oturarak kendi çözümlerini yaratmış, askeri hangarlardan dışarı çıkartmış, "Çimento Fabrikası" adını verdikleri bir alana savunma hatları inşa etmek zorunda kalmışlardır (Proser, 2018, s. 213).

Bu örneğin de gösterdiği üzere, Saddam Hüseyin tehdidine karşı oluşan koalisyon da sorunsuz ya da tamamen ABD kontrolünde değildir. Özellikle Arap ülkeleri içinden koalisyona girmek otomatik olarak Saddam'ın düşmanlığını kabul etmek sayılmaktadır. Buna cesaret edebilenler içinde petrol zengini Basra Körfezi ülkeleri ve emirlikler olmakla birlikte özellikle Suriye'nin olabilmesi ABD'nin gücünü arttırmıştır. Yine aynı kaynaklara göre ABD Başkanı George H.W. Bush'un Suudi Arabistan'ı savunacağını taahhüt etmesine karşın, Saddam Hüseyin ABD'nin bu kadar büyük bir güçle Körfeze inmeyi göze alamayacağını düşünmüştür. "ABD tek bir savaşta 10.000 cenaze kaldıramaz" teorisiyle ABD'yle son dakikaya kadar pazarlık yapmaya çalışan Saddam Hüseyin, Körfez'e yığılan koalisyon "ARMADA"sı karşısında çok da fazla şansa sahip değildir (Allen ve ark., 1991, s.96).

Buradaki boşluk yine ABD yönetiminin o dönemde gerçek önceliğinin Irak ya da Ortadoğu olmamasıdır. Koalisyonun bu kadar geniş coğrafyadan

ve bu kadar kalabalık kurulmasının nedeni, her durumda yapılacak askeri operasyonun süresini, muhtemel can kaybını, maliyetini kısıtlı tutmak ve Saddam'ı kendi hattına geri itmektir.

Resme bu gözle bakıldığında aslında birinci Körfez Savaşı'nda Suudi Arabistan-ABD koalisyon ilişkisi "*Dengeleme*" ile "*Prangalama*" arasında gidip gelmektedir. ABD, kendi iç çıkarları gereği Suudi petrollerini korumaya mecbur edilmiştir. Suudi Arabistan, petrol fiyatlarında istikrar ihtiyacının ABD politik sistemi ve Beyaz Saray'ın geleceği için hayatiyeninin farkındadır ve bir anlamda da Bush yönetimini bu noktaya zincirlemiştir. ABD ise Suudi Arabistan'ı ordusu ve askeri gücü olmadığı için kendisinin kurduğu koalisyonla ev sahipliği yapmaya ve faturayı ödemeye mecbur etmiştir. Suudi Arabistan, aşiret dengeleri üzerine yönetilen geleneksel yapısında toprağına çok sayıda yabancı askerin yerleşmesine müsaade etmek zorunda kalmıştır. Suudi Arabistan Krallığı ile kurulan ilişki daha sonra 11 Eylül saldırılarına kadar gidecek sürecin kapılarını da açmıştır. ABD yönetimi Saddam'a karşı savaş kararına doğru ilerlerken Kabinedeki isimler şu sorulara yanıt arayarak koalisyon oluşturmuştur.

- Amerika Savaşa bilfiil girmeli midir?
- Savaş Planı nasıl olmalıdır?
- Amerika Savaşı ne zaman bitirmelidir?
- Savaş bittiğinde ABD Saddam'ın Irak'ı yönetmesini engellemeli midir?

James Mann'ın kitabında da yer verdiği üzere, Cheney, Powell ve Wolfowitz 1990 sonbaharı ve kışında bu konuda farklı fikirlere sahiptirler ve Irak'ın 2003 yılındaki işgaline giden yol da bu sorulara verilen yanıtların değişiminin ispatıdır (Mann, 2004, s. 268).

Harekâtın Koalisyona Etkisi

1991 yılının 16 Ocak gecesini 17 Ocak'a bağlayan saatlerde, USS Wisconsin Savaş Gemisi'nden Bağdat'a atılan Tomahawk tipi Cruise füzeleri ile resmi olarak başlayan Desert Storm/Desert Shield Harekâtı, Körfez Saati ile 2:00 -2:30 arasında koalisyon güçlerine ait 700 uçağın Irak radar ve hava savunma menziline dışında toplanması ile devam etmiştir (Allen ve ark., 1991, s. 115).

9 savaş gemisinden 52 Tomahawk füzesi atılırken, F-117 olarak da bilinen hayalet uçaklar o dönem "akıllı bomba" diye tanımlanan mühimmatları

Bağdat'ın kritik noktalarına, telekomünikasyon merkezlerine, Savunma Bakanlığı, Parlamento, Saddam'ın Sarayı ve havaalanı gibi noktalara bırakmıştır (Allen ve ark., 1991, s. 118).

Yoğun hava bombardımanının ardından Irak kendisini SCUD füzeleri ile savunmaya geçmiş ve ilk hedef olarak da Tel Aviv'e 17 Ocak gece yarısı füze saldırısı gerçekleştirmiştir. İsrail, koalisyon güçlerinin içinde bilfiil yer almadığı için hava güçleri ile yanıt verme riskine girmemiş, İsrail Hava Kuvvetleri'nin koalisyon güçleri tarafından yanlışlıkla vurulma ihtimali de göz önüne almıştır. ABD bu süreçte hızla Patriot Bataryaları göndererek İsrail'e hava savunma sistemleri yerleştirmiştir.

Saddam Hüseyin daha sonra da petrol sahalarını ateşe vererek özellikle pilotların uçuş açılarını daraltmayı başarmış; sahadaki ABD askerlerinin ilerleyişini zorlaştırmıştır. Koalisyon güçleri ama özellikle ABD buna karşın Deniz Kuvvetleri'ni kullanmış ve denizden karaya ve havaya atılan füzelerle Saddam'ın Kuveyt'ten çekilmesi için baskı uygulamıştır. Koalisyon güçleri Saddam Hüseyin ve Irak ordusunun sahada derin engeller yarattığı görüşündedir. Bunu aşabilmek için de öncelikli olarak hava üstünlüğünü kurmayı ve Irak savunmasının yanıt verebilme kabiliyetini kırmayı planlamışlardır. 31 Ocak 1991'de başlayan kara harekâtı ABD savunma literatüründe "100 Saatlik Savaş" olarak geçen ve nihayetinde Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesini sağlayan taarruz olmuştur.

Hazırlık ve oluşum aşaması altı aydan fazla süren Körfez Savaşı Koalisyonu sürat ve etki açısından ABD cephesinde en düşük maliyetli operasyon sayılabilir. Koalisyondaki ülkelerin bu süreçten çıkarımları ise şöyle sıralanabilir:

ABD: Ortadoğu'ya bir daha hiç tamamen çekilmemek niyetiyle girmiştir ve ABD ordusu Vietnam sendromunu, Lübnan yenilgisini üzerinden atmıştır.

Kuveyt: Kısa bir işgal sonrasında ülkenin ekonomik dengelerini bozsa da savunma alanına yatırım yapma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Pilot yetiştirme konusunda ABD ile işbirliğini genişleten ülke, bölgenin en kalabalık askeri ve sivil hava gücünü yetiştirmiştir.

Suudi Arabistan: Saddam'ın artan gücünü dengelemeyi başarmıştır ama tehdidi tamamen ortadan kaldıramamıştır. Topraklarını yabancı askerlerin kullanımı için açması, krallığın değişim kapılarının açılmasının ilk adımı sayılabilir.

İsrail: Aktif olarak harekâta katılmamıştır ama saldırıya hedef olunca

kendi milli hava savunma sistemini kurmak ve insansız hava araçları geliştirmek için hızla teknoloji üretmiş ve yatırım yapmıştır. Demir Kubbe'nin temellerinin bu dönemde atıldığını belirtmek mümkündür.

Ürdün: ABD ve İngiltere ile olan bağlarını kuvvetlendirmiş, bölgenin kilit aktörü olmuştur.

Suriye: En az katkı ile en fazla gücü kazanmıştır. Saddam'ın kontrol altına alınması Hafız Esad ve Suriye'yi Ortadoğu'nun kilit önemde oyuncusu yapmıştır.

Mısır: ABD Kongresi'nden en fazla yardım alan ülke statüsünü tahkim etmiştir.

Türkiye: 1980 sonrası çekildiği uluslararası arenaya kuvvetli bir giriş yapmış, ABD ile askeri işbirliğini ve özellikle F-16 projesini bu vesile ile hayata geçirmiştir. Ekonomisi bu harekâttan büyük yara almış ve terör örgütü PKK'nın oluşumu bu hareket sonrası yaratılan "Çekiç Güç" ile hızlanmıştır.

Sonuç

Dünya siyasetine önemli etkileri olan Birinci Körfez Savaşı, öncesi ve sonrası ile çok sayıda uluslararası dinamiği harekete geçirmiştir. Kuvvetli koalisyonlar kurma ihtiyacı, kolektif savunma refleksi ve ordular arası eşgüdüm arayışları NATO'dan sonra ilk kez Körfez'de denenmiştir. Sovyetler Birliği'nin çözülme ve demir perdenin yıkılma süreci ile eş zamanlı yapılan ilk büyük askeri harekât olan Birinci Körfez Savaşı / Desert Storm - Desert Shield pek çok açıdan daha da incelenmesi gereken bir harekâttir. Özellikle Rusya, Ukrayna'yı işgal sürecinde bu dönemden önemli dersler çıkarmıştır ki bu da bir başka akademik çalışma için temel teşkil edebilir.

ABD, bu harekâtle dengeleri değiştirmek niyetinde değildir. Hatta bölgedeki asıl oyuncular için potansiyel risk taşıyan Saddam Hüseyin'i belli bir hatta çekmeyi hedeflemiş, harekâtın etkisinin kısıtlı olacağını baştan da kabul etmiştir. Harekât sonrasında kurulan yaptırımlar rejimi ve 32. Paralelin güneyi ve 36. Paralelin kuzeyini uçuşa kapalı bölge ilan etmeye giden süreç, Saddam Hüseyin'in kendi hattında tecrit edilmesini, askeri varlığını artırmamasını hedeflemiştir. Clinton yönetimi de Bush yönetiminin izinden gitmiş ama zaman zaman Irak'ı havadan bombalayan gözünü bölgeden çekmediğini hissettirmiştir.

İlk savaşın en önemli ideolojik sonucu, ABD yönetimi içinde ve Irak'ta

Saddam ve benzeri rejimlere karşı bir oyun planı oluşturma hazırlıklarının başlaması olmuştur. Condoleeza Rice, Dick Cheney, Douglas Feith gibi teknokratların yanında Paul Wolfowitz ve Donald Rumsfeld gibi neocon çizgideki ideologlar Ortadoğu'da mevcut sistemin sürdürülemez olduğunu görerek yeni bir sistem arayışının altyapısını hazırlamaya başlamışlardır. Rice'in "Transforming the Middle East" başlıklı makalesi (Rice, 2003) işte bu dönüşümün ilk işaretidir ve daha pek çok dönüşümün başlangıcı olacaktır. Rusya'nın bu adımlara kuzeyden yanıt vermesi 20 yıllık bir zamana yayılmış ama bir o kadar da dramatik olmuştur. Rusya'nın Ukrayna işgalinde Irak sürecinden aldığı dersler de bir makale konusu olmalıdır. Egemenlik hakları, uluslararası meşruiyet, tarihi sınırları açısından Irak'la kıyaslanamasa da Rusya'nın Ukrayna harekâtı da bir noktada karşısında bir koalisyon yaratabildiği için araştırmaya değer bir konu olacaktır. ABD ise ilk harekâttan aldığı dersler ve yeni ittifaklarla Irak işgalini yürütmüş ve Saddam Hüseyin'in devrilmesi bölgedeki büyük dramatik değişimin başlangıcı olmuştur.

Ek Beyan / Declaration

Makalenin tüm süreçlerinde TESAM'ın araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

In all processes of the article, TESAM's research and publication ethics principles were followed.

There is no potential conflict of interest in this study.

The authors declared that this study has received no financial support.

The authors contributed equally to the study.

Kaynakça

- Abidi, A. H. H. (1991). Origins and dimensions of the Iraqi claim over Kuwait. *India International Centre Quarterly*, 18(1), 129–43.
- Al-Khalil, S. (1990). *Republic of fear, the inside story of Saddam's Iraq*. New York: Pantheon Books, 1990.
- Allen, B. T., Berry, C. F. and Polmar, N. (1991). *War in the gulf, from the invasion of Kuwait to the day of victory and beyond*. Atlanta: Turner Publishing.
- Arab News. (2023). Arab news deep dive: Desert storm 30 years on. Erişim tarihi: 23.06.2023, <https://www.arabnews.com/desertstorm#group-section-INTRODUCTION-6UqHRwA8Uk>
- Armaoğlu, F. (2018). *20. yüzyıl siyasi tarihi (1914-1995)*. İstanbul: Kronik Kitap.
- Baker, P. and Glasser, S. (2020). *The man who ran Washington, the life and times of James A. Baker*. New York: Doubleday.
- Batur, N. (2022). *Ortadoğu'nun şahları vezirleri piyonları*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.
- Broadwell, P. (2012). *All in, the education of general David Petraeus*. New York: Penguin Press.
- Friedman, G. (2018). *Amerika'nın gizli savaşı*. İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Galbraith, P. W. (2006). *The end of Iraq, How American incompetence created a war without end*. New York: Simon and Schuster.
- Glasser, L. C., Kauffman, C. (1998). What is the offense-defense balance and can we measure it?. *International Security*, 22(4), 44-82.
- Haddad H. (2023). *From shock and awe to stability and flaws: Iraq's post-invasion journey*. European Council on Foreign Relations Publication. Erişim tarihi: 20.05.2023, <https://ecfr.eu/wp-content/uploads/2023/05/From-shock-and-awe-to-stability-and-flaws-Iraqs-post-invasion-journey.pdf>
- Jervis, R. (1978). Cooperation under the security dilemma. *Journal of World Politics*, 30(2), 167-214.
- Karsh, E. (1996). Reflections on the 1990-91 Gulf Conflict", *Journal of Strategic Studies*, 19(3),303-320.

Katzman, K. and Prados A. B. (2005 Mayıs). *The Kurds in the post-saddam Iraq*. CRS Report for Congress.

Küntay, B. (2011). *Majorshift*. İstanbul: Bahçeşehir University Press.

Mann J. (2004). *Rise of the vulcans, the history of Bush's war cabinet*. New York: Viking Penguin.

Oran B. (1996). *Kalkık horoz, çekiş güç ve kürt devleti*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Öncel, R. (2021). Savunma ve uluslararası güvenlik F. Piriñçi ve M. Yeşiltaş (Ed.) *Savunma Politikalarına Giriş* kitabı içinde (s. 13-43). İstanbul: SETA Kitapları.

Özdal, B. ve Karaca K. R. (2020). *Diplomasi tarihi* (Cilt 2). Bursa: Dora Yayınları.

Prados, A. B. (1999). *Iraq: Post-war challenges and U.S. Responses, 1991-1998*. CRS Report for Congress. Erişim tarihi: 18.12.2022, <https://sgp.fas.org/crs/mideast/98-386.pdf>.

Proser, J. (2018). *No better friend no worse enemy, the life of general james mattis*. New York: Harper Collins.

Rice, C. (2003). *Transforming the middle east*. Erişim tarihi: 20.06.2023, <https://www.washingtonpost.com/archive/opinions/2003/08/07/transforming-the-middle-east/2a267aac-4136-45ad-972f-106ac91e5acd/>

Risen, J. (2006). *State of war, the secret story of the CIA and the Bush administration*. New York: Simon and Schuster.

Schellnig T. C. (2008). *Arms and i nfluence*. New Haven: Yale University Press. 1996, (New edition in 2008).

Sununu, J.H. (2015). *The quiet man, the indispensable presidency of George H. W. Bush*. New York: Broadside Books.

U.S. Marine Corps. (2023). *History*. Erişim tarihi: 20.07.2023, <https://www.1stmardiv.marines.mil/Units/7TH-MARINE-REGT/1st-Battalion/History/>

Ubelejit, N. T. (2014). Operation unified protector: Collective security or collective defense. *Global Journal of Political Science and Administration*, 2(2), 24-32.

Uyar, M. (Ed.). (2021). *Savaş çalışmaları el kitabı*. İstanbul: Kronik Yayınları.

Üşümezsoy, Ş. ve Şen, Ş. (2003). *Yeni dünya petrol düzeni ve Körfez Savaşları*. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Walt, S. M. (1987). *Origins of alliances*. Ithaca: Cornell University Press.